כשם שפרצופיהם שונים כך דעותיהם שונות

בסודשיח

■ בס"ד ■ יום רביעי ■ פרשת ראה ■ כ"ז מנחם-אב ה'תשע"ב ■ 15.08.2012 ■ גליון מס' 186 ■

תפוצה לכל קהילות ישראל

מכתב מאישה שסיימה את הש"ס!

אב תשע"ב

הכול התחיל בשבת אחת לפני כמה שנים, כששמעתי פעם נוספת את המשנה שכולנו מכירים מפרקי אבות "על שלושה דברים העולם עומד: על התורה, על העבודה, ועל גמילות חסדים". נשמע לי די נדוש, ומה עוד אפשר להוסיף פה, אבל פתאום חשבתי - אם אלו הם שלושת העמודים של העולם, אז הם גם שלושת העמודים של המדינה, וזה היה נראה לי בסדר, אבל אז הגעתי למעגל היותר מצומצם, של המשפחה שלי, ושם התמונה הייתה קצת פחות ורודה. אמנם ב"עבודה" =תפילה, יש מה לשפר, אבל בסך הכול היה נראה לי שהמצב סביר. בעלי מתפלל שלוש תפילות במניין (טוב, לפעמים יש תקלות), גם אני מתפללת כשאני יכולה (נכון, אפשר לעשות יותר בעניין הזה, בכמות ובאיכות), והילדים מתפללים במסגרות שלהם (והאמת, בחופש זה קצת צולע). גם בנושא גמילות חסדים בסך הכול לא רע – יש לנו כמה הוראות קבע לגופים מוכרים ורציניים, בחגים אנחנו נותנים סכום יפה פה ביישוב, וגם אלה שדופקים בדלת מקבלים כמה שקלים ומשהו לשתות.

כל זה טוב ויפה, אבל כשהתחלתי לחשוב על העמוד הראשון, לימוד תורה, הרגשתי פתאום שה"שיווי משקל" של המשפחה שלי מתערער... פתאום הרגשתי שאנחנו עומדים רק על שני עמודים! נכון, הילדים לומדים במסגרות, ובשולחן שבת בעלי אומר משהו, או שהוא שואל אותם על מה שלמדו, אבל להגיד שיש לנו עשייה משמעותית בעניין? שזה נושא מרכזי בבית? ממש לא! האמת, באותו רגע זה ממש הפריע לי, וכבר חשבתי לעשות עם זה משהו, אבל אז הילדים חזרו מחברים, וניגשנו מיד לסעודה שלישית, ורצף האירועים של צאת השבת עם הררי הכלים והכביסה, דחפו את המחשבות בעניין לסוף סדר העדיפויות.

אחר כך, הייתה איזו אסיפת הורים, והתקרית של הבן עם החברים שלו וכמה מילים לא יפות שהופתעתי לשמוע ממנו, והבנתי שצריך לעשות משהו, כי יש פה איזה ואקום. הבית שלנו פתאום נראה לי קצת פחות דומה למה שבעלי ואני ציפינו ממנו בהתחלה, ומרחק השנים מימי הישיבה שלו ובית האולפנה שלי עושה את שלו. השיגרה, השחיקה, המשימות (כביסות כבר אמרתי?), אוכלות בנו בכל פה, ודיברנו על זה והחלטנו שזהו זה - צריך לעשות משהו! בלי הכרזות, ולא שינויים מרחיקי לכת, אבל משהו. קבוע, יציב, שישדרג קצת את הבית, שיהיה קצת יותר "בית יהודי"!

ואז, אז בעלי חזר הביתה עם עלוני השבת שדיברו על אירועי סיום הש"ס. דיברו שם על דף יומי, על 3/4 שעה בסך הכול, על קביעות, על התרגשות לסיים אחרי 7 שנים. כל יום, טיפה אחרי טיפה, מצטרפות לים גדול - ים התלמוד! האמת, עיקר מה שתפס אותו - דיברו שם על אנשים כמוהו! לא על רבנים ואברכים, וגם לא על כאלה שיש להם רקע משמעותי או כישרונות מזהירים. אנשים רגילים שעוסקים יום יום בפרנסתם ושאר טרדותיהם, "עמך", "בעלי בתים" (בית יהודי כבר אמרתי?).

דיברנו, והאמת שרציתי שילך, אבל גם חששתי. שיהיה לי קשה, שיהיה לו קשה, וסיכמנו שהוא ינסה את המסכת הראשונה. ניסיון לחודשיים. הוא אמר לי שזו מסכת קלה יחסית, מסכת ברכות, ושאחרי זה מגיעה מסכת שבת וזה כבר יותר קשה, "ואז כבר נראה". והיום? היום הוא מסיים את הש"ס! אחרי הרבה עליות ומורדות, שלי ושלו, וכמה פעמים שכמעט נשברנו, אבל ה' עזר והגענו לקו הסיום. סיום שהוא גם התחלה, כי אין אפס - הוא מתחיל עוד פעם! סליחה טעיתי - **אנחנו** מתחילים עוד פעם! כן, גם אני והילדים מסיימים היום את הש"ס! הרי בלעדינו זה לא היה קורה!

להגיד שזה תמיד קל? ודאי שלא! לפעמים זה בא על חשבוני ועל חשבון הילדים, זה מגביל לעיתים כשצריך לנסוע וכדו' - אבל במבט שני, דווקא הקושי הזה נותן לנו איכות חיים אחרת! מאז שבעלי

■ עוד בעיתון ■

ניתן לעבור לכתבה הרצויה ע"י לחיצה על שמה.

הבחירה החופשית וגבולותיה
רק בעולם שיש בו חופש ובחירה אפשר לומר לאדם: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה...
המשך בעמ' 2

שו"ת קיץ
שאלה: שאלתי היא האם על מכתש ניתן לברך ברכה זו? למיטב ידיעתי אפשר לברך ברכה זו רק על ימים או הרים גבוהים במיוחד, אבל לא על מכתשים. מי צודק?...
המשך בעמ' 4

סיפור לשבת
"כאן ייקבר הוא ככלב"
בעת שהרב המקובל הקדוש, רבי נפתלי כ"ץ, מחבר "סמיכת חכמים" כיהן כרבה של פוזנה (פוזן), גר בעיר זו עשיר גדול ונכבד...
המשך בעמ' 3

שביבים
- הדף היומי
- שלא לשנות המנהג בגליל
- מלחמת כווית בסוכרת

המשך בעמ' 4

הולך לדף היומי, התורה נמצאת ברקע כל הזמן! דיבורים כמו "אבא כבר חזר מהשיעור?" "איזה רעיון מעניין היה היום בשיעור", או אפילו "השיעור היה לי קשה היום, הייתי עייף" - כל זה נותן לנו תוכן בבית, ואני קצת יותר רגועה בעניין הזה של השלושה עמודים. אני מרגישה שהעולם שלי יותר יציב, והבית שלי יותר יציב, ואני גם יכולה לראות את ההשפעה של זה על הילדים. אז חשבתי, שיהיה יפה מצידי לשתף בזה גם אותך, ואולי עוד שבע שנים גם את תרגישי כמוני! מתחילים השבוע! שיהיה לכם המון הצלחה ושבת שלום!

(נשלף מאחת מתיבות הדואר בנוף איילון.
האישיות האנונימית אותרה אבל ביקשה לשמור על אלמוניותה.)

פרשת ראה

הבחירה החופשית וגבולותיה

/ הרב יעקב הלוי פילבר

רק בעולם שיש בו חופש ובחירה אפשר לומר לאדם: "ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וקללה, את הברכה אשר תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם אשר אנכי מצוה אתכם היום, והקללה אם לא תשמעו אל מצוות ה' אלקיכם". האמירה הזו מלמדת אותנו שלא זו בלבד שיש לאדם בחירה חופשית ובידו לבחור בטוב או ברע, אלא שבגלל זה הוא נושא באחריות על מעשיו ועתיד ליתן את הדין עליהם. וכך מובא במדרש (דב"ר, ראה פ"ג): "אמר ר' אלעזר: משאמר הקב"ה הדבר הזה ("ראה אנכי נותן לפניכם") בסיני, באותה שעה - מפי עליון לא תצא הרעות והטוב, אלא מאליה הרעה באה על עושי הרעה והטובה באה על עושי הטובה" ועוד הוסיפו שם במדרש: "דבר אחר, אמר ר' חגי: ולא עוד שנתתי לכם שתי דרכים אלא שנכנסתי לפנים משורת הדין ואמרתי לכם: 'ובחרת בחיים'". ואכן הבחירה החופשית היא הבסיס לכל התורה כולה, כמו שכתב הרמב"ם (הל' תשובה פ"ה ה"א): "רשות לכל אדם נתונה, אם רצה להטות עצמו לדרך טובה ולהיות צדיק הרשות בידו, ואם רצה להטות עצמו לדרך רעה הרשות בידו ...ועושה כל מה שהוא חפץ ואין מי שיעכב בידו מלעשות הטוב או הרע". אלא שהבחירה הזו אינה מוחלטת ויש לה גבולות כמו שכתב הראי"ה (עולת ראיה ח"א עמ' פה) "גבול יש לחופש הרצון של האדם, וגם באותן הופעות שלנו הן נראות כחופשיות מצד הרצון הבחירי של האדם, יש בהן בעומק הויתן דברים מכריחים שהם נסתרים ונעלמים מן העין".

על גבולות הבחירה החופשית לומדים אנו גם מברכתו של רבי יוחנן בן זכאי לתלמידיו לפני פטירתו (ברכות כח ב) שאיחל להם: "יהי רצון שתהא מורא שמים עליכם כמורא בשר ודם. אמרו לו תלמידיו: עד כאן?! אמר להם: ולואי, תדעו, כשאדם עובר עבירה אומר: שלא יראני אדם". ואחת המגבלות היא "מה יאמרו הבריות" או פן יתפס ויענש, מה שמצמצם את בחירתו של האדם. ומאידך מדבריו של רבי יוחנן בן זכאי אנו לומדים גם את ההפך: שבחירתו החפשית של האדם היא כה גדולה עד שהיא אפשרית אפילו כנגד הקב"ה. על נועזות בחירתו של האדם כתב הרב חרל"פ בספרו "מי מרום" (על שמונה פרקים, פתיחה ב) ששאל את רבו הראי"ה קוק על דברי חז"ל על נמרוד: "יודע את ריבונו ומכוין למרוד בו" (תו"כ בחקתי פ"ב) איך אפשר לתאר תרתי דסתרי כזה (שני דברים הסותרים זה את זה) להכיר ולמרוד?! והשיב לו הראי"ה: "כי כן הוא הדבר, כח נועז כזה גם כן נוצר בקרב האדם, להכיר ולדעת ואעפי"כ למרוד".

המגבלות העומדות בפני האדם למימוש בחירתו חלקן אובייקטיביות שאינן תלויות באדם: כמו חוסר יכולת או העדר אמצעים. אך מגבלות רבות של הבחירה החופשית נובעות ממצבו של האדם עצמו, אלא שהאדם החכם יוכל להתגבר עליהן אם ידע לנצל את התנאים שהוא מצוי בהם לגייס אותם לטובתו. כמו למשל הסביבה החברתית של האדם, שהיא אחת המשפיעות על בחירתו של האדם, כמו שכתב הרמב"ם (הל' דעות פ"ו): "דרך ברייתו של אדם להיות נמשך בדעותיו ובמעשיו אחר רעיו וחבריו ונוהג כמנהג אנשי מדינתו". ואם ידע האדם לגייס לטובתו את סביבתו יוכל בכך להטיב את בחירתו, הא כיצד? על כך כתב הרמב"ם: "לפיכך צריך אדם להתחבר לצדיקים ולישב אצל החכמים תמיד - כדי שילמד ממעשיהם. ויתרחק מן הרשעים ההולכים בחושך - כדי שלא ילמד ממעשיהם. הוא ששלמה אומר: הולך את חכמים יחכם ורועה כסילים ירוע". כך במצב הזה מנצל האדם בעל כורחו, אם מתוך לחץ או מוסכמות חברה, לעשות מעשים טובים או לחשוב את המחשבות הנכונות, וגם אם למראית עין התנהגותו זו היא נראית שהיא לא במסגרת הבחירה החופשית שלו, לא כן הדבר, אדרבא, ברגע שהאדם הוא שהביא את עצמו למצב שהוא נמצא בו, החלטתו זו היא פרי בחירתו החופשית, על כן כל מה שיתגלגל מזה ייזקף לזכות בחירתו החופשית, אעפ"י שהוא עכשיו פועל בלחץ חברתי, ולכן כל התוצאות הנובעות מבחירתו הראשונה נזקפות לזכותו או חובתו. דוגמא לדבר בכיוון הפוך אנו מוצאים אצל פרעה, שגרר את עצמו בבחירתו למצב שהביאו לבסוף להכבדת לבו, ואז כבר לא היה לו שליטה על מעשיו, אעפ"כ לבסוף נענש גם על המעשים שנבעו מהכבדת לבו, מפני שהוא בבחירתו הביא את עצמו למצב זה.

סיפור לשבת

"כאן ייקבר הוא ככלב"

/ שאול שיף

בעת שהרב המקובל הקדוש, רבי נפתלי כ"ץ, מחבר "סמיכת חכמים" כיהן כרבה של פוזנה (פוזן), גר בעיר זו עשיר גדול ונכבד, שבתו היחידה רבת הכישורים, ננטשה לפתע על ידי בעלה זמן קצר לאחר נישואיהם.

החתן עזב את הבית ללא כל הודעה מוקדמת וללא כל סיבה נראית לעין. עזב את הבית, יצא את העיר ועקבותיו נעלמו.

חלפו שבועות, חודשים ושנים והאיש אינו חוזר ואף אינו טורח לשלוח מכתב המסביר את מעשהו או חושף מצוקה כלשהי. האב העשיר שצרתה האיומה של בתו העגונה והמבוישת נגעה ללבו, שיגר שליחים לכל ערי המדינה ומבואותיה, לחפש את הבעל הנעלם. שכר גם בלשים מהטובים ביותר, אך הכל לשווא: עקבותיו של הבעל נעלמו כלא היו.

שלוש עשרה שנים עברו והאישה בעגינותה ואינה יכולה להינשא לאיש. מיום ליום הורע מצבה הנפשי עד שאיבדה כל עניין בחייה.

אביה שלא היה מסוגל יותר לראות את כאבה הנורא של בתו, פנה במר לבו אל הרב המקובל, רבי נפתלי כ"ץ, בכה והתחנן לפניו שיעזור לו להיחלץ מהאסון הנורא שפקד אותם.

נכמרו רחמיו של הרב והוא הבטיח לאב כי יעשה ככל יכולתו כדי לחלץ את בתו מעגינותה.

ואמנם כן, מיד קרא לתלמידיו הקרובים וכך אמר להם: "אתם יודעים כי האיש הזה מחפש את חתנו, ואני איני רואה את החתן בעולם הזה. ועתה הקשיבו לי היטב: תוך כמה דקות אירדם ואתם הניחו לי לישון זמן קצר ביותר ואחר כך תעירו אותי, ואם תראו שאני שוב נרדם, השמיעו קולות רמים עד שאתעורר. שכן, אם לא תעירו אותי אהיה בסכנה גדולה מאוד."

כמובן שהתלמידים הנדהמים הבטיחו לרבם לעשות כמצוותו, ומיד התרחשו הדברים בדיוק כפי שאמר להם.

מיד הזמין אליו הרב את האב ואמר לו: יודע אני היכן נמצא כעלה של בתך. קח את הבת יחד עם עוד שלושה אנשים שישמשו כבית דין, סופר ושני עדים, וסעו כולכם לווינה. כחצי פרסה לפני העיר תראו אכסניה גדולה. היכנסו אליה ושם תראו שלושה חיילים לבושים במדי צבא יושבים ליד אחד השולחנות. אחד מהם הוא בעלה הנעלם של בתך. כשיבחין בכם הוא יכירכם מיד, והוא בעצמו יאמר לנוכחים, כי "האישה הזאת היא אשתי". אולם, כאשר תבקשו ממנו שייתן לה גט, הוא יסרב. אך אתה אל תוותר, סע לווינה, לפגוש את מפקד הצבא, ספר לו על עגינות בתך והוא כבר יכריח את חתנך לתת גט לבתך.

בלב נרגש יצאו העשיר ופמלייתו לדרך. הם הגיעו לאותה אכסניה ופגשו שם שלושה חיילים מסבים ליד שולחן. עוד טרם התקרבו אליהם, שמעו את אחד החיילים אומר לשני חבריו: "הנה זו אשתי הראשונה". מיד ניגש אליו אבי האישה העגונה ונזף בו קשות על התנהגותו הנפשעת, וביקש ממנו שייתן לאלתר גט לאשתו. אך כפי שניבא הרב, כך היה: האיש סירב בכל תוקף לעשות זאת.

האב לא הרבה להתווכח עמו ויצא מיד מהאכסניה בדרכו לווינה המעטירה. שם ניפגש עם מפקד הצבא, וסיפר לו את כל מה שאירע מאז נעלם החתן / החייל מביתו. מיד נתן המפקד פקודה לקבוצת חיילים להכריח את האיש לתת גט שחרור לאשתו. חזרו האב ופמלייתו עם החיילים אל אותה אכסניה, ומסרו לבעל את פקודת מפקד הצבא. כאשר שמע זאת הבעל, כעס מאוד והתחיל לקלל, לגדף ולחרף בקול רם את הצבא ואת מפקדו. תפסו אותו החיילים שהיו עמו בתחילה ואזקו את ידיו ורגליו, שלפו את חרבם וערפו את ראשו. "עכשיו את פטורה מגט", אמר הקציין הבכיר שנשלח על ידי המפקד. "כולכם ראיתם שהאיש מת", הוסיף הקציין.

העשיר רצה לקחת את גופת הבעל ולהביאו לקבר ישראל, אלא שהחיילים לא הניחו לו לעשות זאת."כאן יקבר הוא ככלב" - אמרו, וזרקו אותו לתוך בור שחפרו ליד האכסניה. האב, הבת ומלוויהם שבו לעירם, ומיד פנו אל ביתו של הרב הקדוש, רבי נפתלי כ"ץ בעל "סמיכת חכמים", וסיפרו לו, כי אכן כל אשר אמר, קם והיה.

לאחר שהרב שמע את פרטי האירועים, היפנה פניו אל האב ואמר לו: "דע לך כי בעלה של בתך כבר לא היה בעולם הזה בעת שפנית אלי. הוא היה באחד ממדורי הגהנום. בגלל מצוקת בתך נאלצתי להעלות אותו משאול תחתיות. שכן, זמן קצר לאחר שעזב את בתך הוא חבר לקבוצת שודדים ורוצחים, והפך להיות כמותם בכל עניין ודבר. רצח והרג אנשים רבים. באחד הימים הוא רב עם אחד מחבריו הפושעים וזה הרג אותו במקום. בבית דין של מעלה דנו אותו לחובה והוא הורד לגיהנום ושם היה. אך כשראיתי את צערכם הגדול, לא הייתה לי ברירה אלא להעלות אותו מהגיהנום ולהחזיר אותו לעולם הזה. ואכן הוא נשלח לכאן חזרה יחד עם שני מלאכי חבלה הלבושים כחיילים, והם אלה שהרגו אותו בפעם השנייה.

כאשר סיים הרב את דבריו המצמררים, הוא פנה אל שני העדים ושאל אותם: "האם אתם ראיתם בעיניכם את האיש, בעלה של האישה הזאת? האם שמעתם באוזניכם את האיש מצהיר כי הוא מכיר אותה וכי זו אשתו הראשונה"? "כן", ענו העדים. "באוזנינו שמענו אותו מודה שזו אשתו, ואנו ראינו את החיילים עורפים את ראשו וקוברים את גופתו".

התיר הרב הקדוש את האישה מכבלי עגינותה, ולאחר זמן מה נישאה לאדם אחר.

בעל "סמיכת חכמים" טמון בבית העלמין היהודי העתיק באיסטנבול שבטורקיה.

(מתוך הספר "נשמת ישראל")

שו"ת קיץ
הרב שבתי יגל / הכולל הקהילתי רעננה

שואל ר' מיכאל ב. מבני ברק: בבין הזמנים האחרון הזדמנו למצפה רמון. כמובן שהלכנו לראות את המראה המיוחד של מכתש רמון מהמצפה המיוחד שהוקם לשם כך. ואכן כשעמדנו על המצפה והמכתש התגלה לעינינו בכל עוצמתו והדרו נעתקה נשימתנו ובלי לחשוב כלל מלמלנו את הפסוק 'מה רבו מעשיך ה'. אחד הנוכחים אמר שעל מראה כזה חייבים לברך את הברכה 'ברוך אתה ה' אלוקינו מלך העולם עושה מעשה בראשית' ואכן חלק מהאנשים שהיו שם ברכו ברכה זו בשם ומלכות. שאלתי היא האם על מכתש ניתן לברך ברכה זו? למיטב ידיעתי אפשר לברך ברכה זו רק על ימים או הרים גבוהים במיוחד, אבל לא על מכתשים. מי צודק?

תשובה: אי אפשר לברך ברכת עושה מעשה בראשית על 'מכתש רמון'.

ביאור: בשו"ע[א] נפסק על פי הגמרא[ב] שיש לברך ברכת עושה מעשה בראשית (פעם בשלושים יום) בכל מקום שאנו רואים את מעשי ידי הקב"ה ומראה זה מעורר אצלנו התפעלות מגבורת הבורא, כגון ימים, הרים משונים[ג], גבעות משונות, ומדברות.

משום כך היה נראה שאכן יש לברך ברכה זו גם על מכתש רמון שהרי ברור שאדם המזדמן לשם עומד ומשתאה לנוכח תופעת טבע אדירה זו.

אמנם לאחר העיון נראה שלמרות זאת אי אפשר לברך ברכה זו על מכתש רמון, שהרי ברכה זו מברכים אותה רק על הרים, ימים, וכו' שנוצרו במעשה בראשית, ולא על כאלו שנוצרו לאחר מכן.

משום כך מובא בשו"ע[ד] שאין לברך ברכה זו אלא על נהרות שידוע שהם מימי בראשית כמו חידקל ופרת, ולא על נהרות שהתהוו לאחר מכן, וכמו כן פסק בשו"ת שבט הלוי[ה] שאין לברך (מחמת הספק) ברכה זו על ים המלח עפ"י דברי רש"י בפרשת 'לך לך'[ו].

והנה לטענת הגיאולוגים מכתש רמון נוצר בתהליך טבעי כזה או אחר, ואע"פ שלא מפיהם אנו חיים, מ"מ ודאי שאין לנו וודאות ומקור לחלוק ולומר שמכתש זה נוצר במעשה בראשית ולא נוצר לאחר מכן.

ואמנם יש סוברים[ז] שכל תופעת טבע שנוצרה בתהליך טבעי ולא על ידי מעשי בני אדם אפשר לברך עליה ברכה זו, אך רבים חולקים[ח] וסוברים שלאו דווקא ע"י מעשי בני אדם אלא כל שהתהווה אפי' מעצמו לאחר מעשה בראשית אין לברך על זה, וכך מסתבר שהרי סוף סוף אין זה 'מעשה בראשית'[ט]. ואיך שיהיה מידי ספק לא יצאנו, וספק ברכות להקל, ובפרט בברכות השבח.

ולכן אין לברך ברכה זו על ראיית מכתש רמון בשם ומלכות, והרוצה יברך ללא שם ומלכות.

א - או"ח סימן רכ"ח סעיף א'
ב - ברכות דף נ"ד.
ג - שם סעיף ג'.
ד - שם סעיף ב'.
ה - חלק ט' סימן מ"ז.
ו - בראשית פרק י"ד פסוק ג'.
ז - פניני הלכה, ברכות הראייה, ומדייק זאת מל' השו"ע שם סעיף ב' ומל' רש"י בברכות נ"ט.
ח - כן מוכח דעת הגר"ש וואזנר שליט"א מתשובותו באשר לים המלח, וכן דעת שו"ת בצל החכמה ח"ב סימן י' וי"א ומדייק זאת מל' הראשונים ומל' הפמ"ג והמ"ב שם ס"ק ד' 'נתהוו אחר כך', וכן שמעתי שכך סבר הגר"מ אליהו זצ"ל.
ט - ואין זה דומה לברקים שמברכים עמ"ב אע"פ שמתהווים רק כעת כמו שביאר החילוק בשו"ת בצל החכמה שם ע"ש.

שביבים
/ שאול שיף

הדף היומי

עתונאי/סופר זריז יוכל לכתוב בקלות ספר עב כרך עם גילויים של "מופתים" בזכות לימוד הדף היומי, ועל סגולת לימוד הדף היומי לפתרון מצוקות הכלל והפרט, כפי שסופרו על ידי עשרות דוברים במעמדים של סיום הש"ס. כך, וזו רק דוגמית, ברעננה, סיפר אורח הכבוד הרה"ג שמחה הכהן קוק שליט"א, על אחד מתלמידיו בשיעור הדף היומי, מהחוקרים במכון וייצמן, שסבל מכאבים עזים באחת מעיניו כתוצאה מסתימת כלי-דם, ועמד כמעט לפרוש מהלימוד, והנה נכונותו להמשיך וללמוד, הביאה מזור לעין להפתעת הרופאים המטפלים בו, שראו כבר את העין הפגועה כאבודה. זה בקצרה. שכן, רבה הראשי של רחובות, ריתק את הציבור בשרשרת סיפורים מאז ימי הבראשית של הדף היומי ועד לישועה שמצא בו אותו תלמיד. הרב אביחי קצין שליט"א (רעננה) הציף את העיתונאים בתיאור מעמדים מרגשים בסיום הש"ס, ביניהם: ארבעה דורות של מסיימי הש"ס (מהסבא רבה עד הנין) שרקדו יחדיו, וחיילים אחים שלימוד הגמרא הוא לחם חוקם והדבק שמלכד אותם. זה הפרפראות. המדהים הוא היקף הספרות התורנית שיצאה לאור לקראת תחילת הסיבוב החדש של למודי הדף ותוך כדי לימוד הדף היומי. נבחנת עתה האפשרות לתרגם את שוטנשטיין לרוסית ואולי גרסה אחרת של הש"ס המפורש, וקרוב לוודאי שיתחילו עם "פיילוט" על שלוש מסכתות. דבר עצום.

המעניין הוא שתלמידי תיכונים דתיים ובני נוער בכלל, מעדיפים את "גמרא סדורה". הגרסה הזאת, ככל הנראה, מקלה עליהם את הלימוד: מנוקד, מפוסק, מחולק לסוגיות. כל סוגיה מחולקת לפסקאות. גופנים שונים למקורות השונים (תנ"ך, מקורות תנאים, גמרא), צבעוני. במסכת ברכות 480 עמודים בכריכה קשה.

ניתן לקבל את הגמרא במהדורת PDF בחינם. כן, כן, בחינם. בדקתי והגמרא כמובן בהמלצת רבנים, מחנכים ואנשי חינוך.

ניתן לפנות ישירות לפטרון "גמרא סדורה", הרב דניאל ברק ווינט במייל vinetd@neto.net.il או דרך האתר "גמרא סדורה" gemara.org.il.

כותב רבי עקיבא איגר:

"...והנני רואה שבני הגאון נרו יאיר כבר קרוב להתחיל בדפוס, אבקשך בני ידידי לפקוח עין על זה שיהיה נדפס על נייר יפה דיו שחורה ואותיות נאותות, כי לדעתי הנפש מתפעלת והדעת מתרווחת והכוונה מתעוררת, מתוך הלימוד בספר נאה ומהודר (וההיפוך בהפכו, אם הכתב מטושטש והוא כמעט כדרך מה שאמרו ז"ל, כל הקורא בלא נעימה וכו'... ונתתי להם וכו' ומשפטים לא יחיו בהם). כי אלו מעירים ומשמחים הנפש והכוונה נכונה עם השמחה אל הדיבור הן כמו נשמה וחיות אל הגוף."

(רבי עקיבא איגר זצוק"ל בהקדמה לשו"ת רעק"א)

ומרן הרב קוק זצ"ל כותב אגרת בדיוק בנושא זה - על הוצאת מהדורה חדשה לתלמוד הבבלי:

ב"ה כ"ז אייר תר"ץ

לכ' החברה אמנות, ליד הדרת כבוד הגברת מרת שושנה פרסיץ.

הנני בזה מתכבד להציע לפני כבודם ענין נכבד שהוא מתאים לדעתי לשאיפותיהם הנעלות, בדבר תחיית ספרותינו, לכל מקצועותיה. זה שנים רבות אשר חיפוש דרך להקלת לימוד התלמוד מעסיקה את החלק החשוב של הדואגים בעד העתיד של חינוכנו בארץ ישראל, ובחו"ל.

הגורם היותר גדול להכבדת ההבנה של התלמוד הוא היותו מסור לנו כמו שהוא, בלא סימני הפסק ויתר הסימנים המטעימים ומקילים את ההבנה. הרבה חלמנו שיבא זמן וימנה החסרון הזה, ואור חדש יאיר על שמי התלמוד ויתרבו לומדיו ומכיריו בקרבנו, לאושר עמנו ורוחו העצמי הקשור בתגבורת המעיין החי, אשר ממנו הננו שואבים חיים ואורה נפשית.

והנה נהרתי מאד לראות איש אחד מיחידי הסגולה שבתופשי התורה הרבנים הצעירים, אדם גדול בתורה וביושר המדות והרגשות העדינות נצר מגזע היחש והמעלה של גאוני וקדישי ישראל הרב הגדול מו"ה שבתי בורנשטיין נ"י שהוא במרץ גדול וחפץ נפשי עמוק נכנס בעבודת הקודש הזאת וסידר כבר מסכתות אשר היו לפני ומצאתים ישרים ומדוייקים מאד, ועתה כלום הדבר חסר רק שתמצא אגודה בעלת יכולת ובעלת רצון להגשים את המחשבה הגדולה הזאת להוציאה אל הפועל, וחושבני שאגודתכם הנכבדה היא הראויה לכך. על כן הנני מציע לפני כבודם יחד את הרעיון ואת האישיות העובדת בו, ואני מקוה שחפץ ד' זה בידכם יצליח להתקשר בקשר עם עבודה והכשרה עם העובד הנאמן והעדין הזה ויצא על ידכם מפעל מזהיר אשר יתרום את חותמו על תקופת החיים של דורנו במובן הרוחני בהבלטה רשומה לטובה ולברכת דורות.

ברגשי כבוד כבירים ובברכה נאמנה מאד,

הק' אברהם יצחק הכהן קוק

(אוצרות הראי"ה ח"ב/מכתבים) (מתוך ההקדמה ל"גמרא סדורה")

שלא לשנות המנהג בגליל

משנתחדש היישוב האשכנזי בגליל, הונהג בו שאין הכהנים נושאים כפיהם בימות החול, אלא בשבתות, ראשי חודשים וימים טובים, וברוב הקהילות רק במוספים. לפני כארבעים שנה כשגדל הישוב האשכנזי בחיפה, ביקשו כמה מהמהדרין במצוות לשנות המנהג ולאפשר נשיאת כפיים בכל יום. זאת, כמנהג הספרדים שם וכמנהג האשכנזים ברוב המקומות בארץ. אולם, גדולי הדור מיחו בידם. בשו"ת "מנחת יצחק" (ח, א) ציטט מדברי הבית אפרים לאסור לשנות המנהג והוסיף מדברי מחדש היישוב בתלמידי הגר"א, רבי ישראל משקלוב זצ"ל ב"פאת השלחן", שתמה על המנהג אך לא העיז לשנותו. לדעת המנחת יצחק הנהיגו כן תלמידי הבעש"ט שעלו לגליל כפשרה בין מנהג ארץ ישראל למנהג חו"ל. ואף תלמידי הגר"א לא העזו לשנות מנהג זה, אף שבעל פאת השלחן סיפר לרבי שמואל העליר ז"ל, ששמע מפי הגר"א שאמר, שהיה הולך מעיר לעיר ומתבטל מתורה ותפילה, לו היה בידו לתקן לטובת הכלל נשיאת כפיים בכל יום. והביא המנחת יצחק שמנהג זה מופיע כבר בכלבו, שכתב "ואין עתה לעשות נשיאת כפיים אלא בשבתות ויו"ט, ואפשר כי נמנעו מפני טורח הציבור". והאריך מאוד להצדיק המנהג ולא לשנותו. ואילו, בשו"ת שבט לוי (ד' ע) מסיק: "אלו שכבר שינו מן המנהג והתחילו לישא כפיים בכל יום או בכל שבת, אין בידנו הכוח להחזירם למנהג הקדום. אבל, גם אלה שעדיין מחזיקים במנהג חז"ל - אין עלינו לכופם לשנות המנהג".

(נוה ההיכל, הרה"ג רבי יצחק ישעי' וויס שליט"א)

מלחמת כווית בסוכרת

הלצה נפוצה בכוויית היא כי "אם אין לך סוכרת, אינך כווייתי". כך פותח "אלקודס אלערבי" (7.7.12) את מאמרו על בעיית הסוכרת במדינות המפרץ. העיתון מדווח כי 51 אחוז מתושבי כוויית לוקים בסוכרת. תושביהן של מדינות המפרץ אומנם נהנים מהכנסה הגבוהה ביותר לנפש בעולם, הודות לנפט. אך החיסרון הגדול הוא שבעלי ההכנסות הגבוהות מאמצים אורחות חיים נוחים, אינם מרבים להתנועע ואוכלים ארוחות דשנות, מצב המחולל את מחלת הסוכרת. מדינות המפרץ ממוקמות בראש טבלת-המדינות שתושביהן סובלים מסוכרת. בשמחות, כמו בחתונות, המוזמנים מרבים לדבר על התרופות שיש ליטול בעקבות הארוחות.

התושבים של מדינות המפרץ מנהלים חיים נוחים ועצלניים. מרביתם עוסקים בפקידות במשרדים ממוזגים ובכלי רכב המונעים מהם את מאמץ ההליכה. זאת, בעוד שמאות אלפי הפועלים הזרים מבצעים את העבודות הקשות בשדות הנפט, בבניין ובחקלאות.

ממשלת אבו דבי מוציאה מקופת המדינה כשני מיליארד דולר על המלחמה בסוכרת. חלק מתקציב זה מושקע בסלילתם של שבילי הליכה ורציפים מוצלים, על מנת לעודד אנשים ללכת. המרכז הרפואי "אימפריאל קולג'" בלונדון גויים למבצע לאומי במדינות המפרץ הכולל עריכת אירועים עממיים, בדיקות דם, תחרויות הליכה ופעילות ספורטיבית במפעלים ובמשרדי הממשלה.

(מתוך המגזין "מראה")

בסוד שיח

כשם שפרצופיהם שונים
כך דעותיהם שונות

נשמח לקבל תגובות והערות מהקוראים בדוא"ל: besod@013net.net

עיצוב ועריכה גרפית:
גיל ויין עיצוב גרפי
אימייל. gilwein26@012.net.il